

SPRAWA BILIŃSKI przeciwko POLSCE

(Skarga nr 13278/20)

WYROK

STRASBURG

15 stycznia 2026 r.

Niniejszy wyrok stanie się prawomocny w okolicznościach określonych w art. 44 § 2 Konwencji. Może on podlegać zmianom redakcyjnym.

W sprawie Biliński przeciwko Polsce

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Pierwsza Sekcja), w składzie:

Ivana Jelić, przewodnicząca,

Erik Wennerström,

Raffaele Sabato,

Davor Derenčinović,

Alain Chablais,

Artūrs Kučs,

Anna Adamska-Gallant, sędziowie,

oraz Ilse Freiworth, sekretarz sekcji,

uwzględniając:

skargę (nr 13278/20) przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej złożoną do Trybunału na podstawie art. 34 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności („Konwencja”) przez obywatela polskiego, pana Łukasza Bilińskiego („skarżącego”), w dniu 23 listopada 2019 r.;

decyzję o zawiadomieniu rządu polskiego („rząd”) o skargach na podstawie art. 6 § 1 Konwencji dotyczących prawa skarżącego do dostępu do sądu, rzetelnego procesu sądowego i subiektywnego prawa do niezależności sądownictwa oraz o uznaniu pozostałej części skargi za niedopuszczalną;

uwagi przedstawione przez rząd pozwanego oraz uwagi w odpowiedzi przedstawione przez skarżącego;

uwagi przedłożone przez Rzecznika Praw Obywatelskich Rzeczypospolitej Polskiej, Fundację Sędziowie dla Sędziów (Holandia) wspólnie z profesorem L. Pech, Helsińską Fundacją Praw Człowieka (Polska) oraz Stowarzyszenie Sędziów Polskich Iustitia, którym przewodniczący sekcji udzielił zgody na interwencję;

Po przeprowadzeniu narady niejawniej w dniu 9 grudnia 2025 r.

Wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym samym dniu:

WPROWADZENIE

1. Sprawa dotyczy kwestii wynikających z art. 6 § 1 Konwencji i dotyczy przeniesienia skarżącego, który jest sędzią, między dwoma wydziałami tego samego sądu wbrew jego woli, wynikającego z tego postępowania przed Krajową Radą Sądownictwa (KRS) oraz braku kontroli sądowej uchwały KRS w tej sprawie.

KONTEKST PRAWNY SPRAWY

2. Niniejszy wniosek należy do serii spraw dotyczących reformy sądownictwa, która została zainicjowana w 2017 r. i jest realizowana poprzez kolejne ustawy nowelizujące (przegląd orzecznictwa Trybunału w tej sprawie można znaleźć w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce, nr 50849/21, §§ 2-4, 23 listopada 2023 r.).

3. Trybunał wydał już wcześniej wyroki w sprawach dotyczących różnych środków podjętych wobec sędziów (zarówno dyscyplinarnych, jak i karnych: przykład pierwszego rodzaju środków można znaleźć w sprawie Juszczyshyn przeciwko Polsce, nr 35599/20, 6 października 2022 r., a przykład drugiego rodzaju środków – w sprawie Tuleya przeciwko Polsce, nr 21181/19 i 51751/20 z dnia 6 lipca 2023 r. – przykład sprawy dotyczącej obu rodzajów środków). Niniejsza sprawa różni się od poprzednich tym, że dotyczy nowej kwestii rzekomo arbitralnego przeniesienia sędziego będącego skarżącym między dwoma wydziałami jednego sądu oraz prawa do kontroli sądowej decyzji w tym zakresie.

FAKTY

4. Składający skargę urodził się w 1977 r. i mieszka w Warszawie. Reprezentowała go adwokat M. Mączka-Pacholak, prowadząca praktykę w Warszawie.

5. Rząd reprezentował pełnomocnik J. Sobczak z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

6. Fakty dotyczące sprawy można podsumować w następujący sposób.

7. W 2005 r. skarżący uzyskał uprawnienia prokuratora. W latach 2006–2016 wykonywał zawód adwokata. W dniu 3 lutego 2016 r. został mianowany sędzią Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia. Skarżący został przydzielony do XI Wydziału Karnego tego sądu, zajmującego się wyłącznie wykroczeniami.

KONTEKST SPRAWY

8. W latach 2018–2019 skarżący rozpatrzył kilkaset spraw dotyczących wykroczeń związanych z wykonywaniem prawa do wolności zgromadzeń i wolności słowa. Orzekał między innymi w sprawach dotyczących kontrdemonstracji podczas comiesięcznej uroczystości upamiętniającej ofiary katastrofy polskiego samolotu rządowego w Smoleńsku w 2010 r. („comiesięczne obchody rocznicy katastrofy smoleńskiej”, zob. Siedlecka przeciwko Polsce, nr 13375/18, § 1, 31 lipca 2025 r.) oraz demonstracjami przeciwko reformom sądownictwa przeprowadzanym przez ówczesny rząd.

9. Orzeczenia skarżącego, w których odniósł się on do konstytucyjnych i konwencyjnych standardów wolności wypowiedzi i zgromadzeń, wzbudziły duże zainteresowanie mediów i opinii publicznej. W debacie publicznej orzeczenia skarżącego były postrzegane jako niekorzystne dla rządu. Politycy partii rządzącej wydali publiczne oświadczenia krytykujące orzeczenia skarżącego.

10. W tamtym czasie prezesem Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia był sędzia M. Mitera, mianowany na to stanowisko w lutym 2018 r. przez ministra sprawiedliwości Z. Ziobro (informacje ogólne na temat tego ostatniego można znaleźć w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce, nr 50849/21, § 13, 23 listopada 2023 r.). Przed tą nominacją sędzia M. Mitera był oddelegowany do Ministerstwa Sprawiedliwości pod kierownictwem ministra Z. Ziobro od 2016 r. W latach

2018–2022 pełnił również funkcję członka nowo powołanej KRS (dodatkowe informacje na ten temat można znaleźć w sprawie Wałęsa, cytowanej powyżej, § 4, oraz w cytowanym w niej orzecznictwie), a w okresie od kwietnia 2018 r. do stycznia 2021 r. był jej rzecznikiem.

PRZENIESIENIE SKARŻĄCEGO

11. W dniach 3 grudnia 2018 r. i 18 stycznia 2019 r. skarżący zwrócił się do prezesa Sądu Rejonowego o przeniesienie go do innego wydziału karnego tego sądu, aby umożliwić mu zajmowanie się sprawami innymi niż wykroczenia w celu poszerzenia swoich kwalifikacji i doświadczenia zawodowego. Wnioski te nie zostały uwzględnione.

12. W dniu 29 marca 2019 r. minister sprawiedliwości wydał zarządzenie o zniesieniu niektórych wydziałów w czternastu sądach rejonowych w Polsce, w tym XI Wydziału Karnego Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy-Śródmieście (zwanego dalej „sądem rejonowym”) ze skutkiem od dnia 1 lipca 2019 r.

13. W dniu 17 czerwca 2019 r. wiceprezes Sądu Rejonowego zwrócił się do Kolegium Sądu Okręgowego w Warszawie (sądu wyższej instancji) o wydanie opinii w sprawie przeniesienia skarżącego do Wydziału Rodzinnego i dla Nieletnich III („Wydział Rodzinny”) Sądu Rejonowego w związku z likwidacją Wydziału Karnego XI, zgodnie z wymogami prawa (zob. pkt 39 poniżej). Wnioskodawca nie wyraził zgody na proponowane przeniesienie. Tego samego dnia wnioskodawca zwrócił się do Kolegium o odroczenie rozpatrzenia sprawy (zaplanowanego na następny dzień), aby umożliwić mu przedstawienie swoich uwag.

14. W dniu 27 czerwca 2019 r. prezes sądu rejonowego poinformował wnioskodawcę, że w związku z likwidacją XI Wydziału Karnego i brakiem opinii Kolegium w sprawie jego przeniesienia, zostanie on tymczasowo przeniesiony do jednostki ds. wykroczeń w V Wydziale Karnym Sądu Rejonowego ze skutkiem od dnia 1 lipca 2019 r., do czasu wydania opinii przez Kolegium.

15. W dniu 2 lipca 2019 r. Kolegium postanowiło odroczyć wydanie opinii w sprawie wniosku o przeniesienie skarżącego do Wydziału Rodzinnego do czasu wydania przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej („TSUE”) orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawach połączonych A.K. i in. (nr C-585/18, C-624/18 i C-625/18) dotyczących między innymi niezależności KRS.

16. W dniu 3 lipca 2019 r. prezes Sądu Rejonowego podjął decyzję o przeniesieniu wnioskodawcy do Wydziału Rodzinnego tego sądu ze skutkiem od dnia 1 lipca 2019 r. w związku z likwidacją XI Wydziału Karnego. W decyzji nie podano podstawy prawnej przeniesienia.

17. Tego samego dnia skarżący zwrócił się do prezesa sądu rejonowego z prośbą o wyjaśnienie decyzji o jego przeniesieniu, która jego zdaniem stanowiła oczywiste naruszenie art. 22a ust. 1 i 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o organizacji sądów powszechnych (ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych; dalej „ustawa z 2001 r.”) obowiązującej w tamtym czasie. Wskazał również, że decyzja o przeniesieniu sędziego nie może zostać podjęta bez opinii Kolegium, a w jego przypadku Kolegium odroczyło wydanie opinii.

ODWOŁANIE DO KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA I PÓŹNIEJSZE WYDARZENIA

18. W dniu 10 lipca 2019 r. skarżący złożył do KRS odwołanie od decyzji o jego przeniesieniu. Twierdził, że doszło do:

1) oczywistego naruszenia art. 22a ust. 1 i 4 w związku z art. 31 ust. 1 pkt 4 ustawy z 2001 r., ponieważ decyzja o jego przeniesieniu została podjęta bez uzyskania niezbędnej opinii Kolegium Sądu Okręgowego w Warszawie;

2) naruszenie art. 22a ust. 1 i 4c ustawy z 2001 r., ponieważ nie uwzględniono ustawowych kryteriów stażu pracy i specjalizacji, co dodatkowo stanowiło naruszenie art. 6 § 1 Konwencji w postępowaniu o charakterze quasi-dyscyplinarnym;

3) naruszenie art. 178 § 1 Konstytucji, art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 § 1 Konwencji, ponieważ decyzja o przeniesieniu naruszyła jego niezależność sądową i stanowiła pogwałcenie zakazu arbitralnego przenoszenia sędziego z jednej izby do drugiej.

19. Wnioskodawca zwrócił się do KRS o odroczenie rozpatrzenia jego odwołania do czasu wydania przez TSUE orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawie, o której mowa w pkt 15 powyżej. Zwrócił się również o wyłączenie sędziego M. Mitera z rozpatrywania jego odwołania przez KRS.

20. W dniach 15 i 16 lipca 2019 r. pełnomocnicy skarżącego zwrócili się z wnioskiem o zezwolenie na udział ich oraz skarżącego w posiedzeniu KRS, podczas którego miała zostać rozpatrzona skarga skarżącego. Zwrócili się również z wnioskiem o dostęp do akt sprawy. KRS odpowiedziała, że nie podjęła decyzji o wezwaniu skarżącego lub jego pełnomocnika do udziału w posiedzeniu.

21. W dniu 18 lipca 2019 r. polski Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do prezesa Sądu Rejonowego o wyjaśnienie przyczyn przeniesienia skarżącej do Wydziału Rodzinnego. Rzecznik z niepokojem zauważył, że: (i) skarżący był jedynym sędzią zlikwidowanego Wydziału Karnego, który został przeniesiony do Wydziału Rodzinnego, podczas gdy pozostali sędziowie dołączyli do pozostałych wydziałów karnych tego sądu; (ii) jednocześnie podjęto działania mające na celu przeniesienie doświadczonych sędzi Wydziału Rodzinnego, wbrew jej woli, do Wydziału Cywilnego tego samego sądu; (iii) zgodnie z twierdzeniami wnioskodawcy, inni sędziowie zlikwidowanego Wydziału Karnego mieli krótsze doświadczenie sądowe w tym wydziale. W swojej odpowiedzi prezes Sądu Okręgowego stwierdził, że decyzja nie miała związku z wykonywaniem przez wnioskodawcę funkcji sędziowskich.

22. W dniu 22 lipca 2019 r. prezes Sądu Okręgowego w Warszawie uchylił decyzje z dnia 27 czerwca i 3 lipca 2019 r. w sprawie przeniesienia skarżącego (zob. pkt 14 i 16 powyżej oraz pkt 42 poniżej). Stwierdził, że działania administracyjne zostały podjęte bez uzyskania obowiązkowej opinii Kolegium Sądu Okręgowego, co stanowiło naruszenie art. 22a ust. 1 ustawy z 2001 r. (zob. pkt 39 poniżej), a zatem były niezgodne z prawem. Decyzja z dnia 22 lipca 2019 r. została niezwłocznie przekazana prezesowi Sądu Rejonowego.

23. W dniu 24 lipca 2019 r. pełnomocnik skarżącego poinformował KRS, że decyzja z dnia 3 lipca 2019 r. została uchylona. Stwierdziła ona, że w tych okolicznościach postępowanie dotyczące odwołania od tej decyzji stało się bezprzedmiotowe.

24. W dniu 25 lipca 2019 r. pełnomocnik skarżącego zwrócił się do KNS o wyłączenie sędziów M. Nawackiego i R. Puchalskiego z rozpatrywania odwołania skarżącej ze względu na oświadczenia, które złożyli oni na portalu internetowym sedziowie.net. W wypowiedziach tych przedstawili oni swoje poglądy na temat ustawowych warunków uzasadniających przeniesienie sędziego z jednej izby do drugiej, a sędzia R. Puchalski odniósł się konkretnie do sprawy skarżącego.

25. KRS oddaliła odwołanie skarżącego postanowieniem z dnia 25 lipca 2019 r. na podstawie art. 22a ust. 5 i 6 ustawy z 2001 r. Adwokat wnioskodawcy został powiadomiony o uchwale w dniu 31 lipca 2019 r. Nie zawierała ona żadnego uzasadnienia ani informacji o składzie komisji, która ją przyjęła. Wydaje się, że KRS zignorowała postanowienie prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 22 lipca 2019 r. uchylające zaskarżoną decyzję z dnia 3 lipca 2019 r.

26. W dniu 26 lipca 2019 r. prezes Sądu Rejonowego zwrócił się do prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie o uchylenie decyzji o unieważnieniu z dnia 22 lipca 2019 r. W dniu 16 września

2019 r. prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie poinformował go, że nie ma podstaw prawnych do uchylenia decyzji o unieważnieniu z dnia 22 lipca 2019 r.

27. Pomimo unieważnienia przeniesienia skarżącego do Wydziału Rodzinnego, został on tam faktycznie przydzielony.

28. W dniu 9 października 2019 r. skarżący został poinformowany o składzie zespołu KRS, który rozpatrzył jego odwołanie po złożeniu wniosku o dostęp do tej informacji na podstawie odpowiednich przepisów prawa. Został poinformowany, że trzyosobowy zespół, który rozpatrywał jego odwołanie, składał się z sędziów M. Nawackiego i R. Puchalskiego (zob. pkt 24 powyżej) oraz senatora S. Gogacza.

29. W momencie składania ostatnich wniosków skarżący pozostawał przydzielony do Wydziału Rodzinnego Sądu Rejonowego. Nie twierdził, że przeniesienie spowodowało zmianę jego wynagrodzenia.

WNIESIENIE SKARGI DO TRYBUNAŁU

30. W dniu 23 listopada 2019 r. skarżący wysłał paczkę zawierającą oryginalny formularz skargi za pośrednictwem polskiego operatora pocztowego – Poczty Polskiej. Chociaż paczka dotarła do Francji, nigdy nie została dostarczona do Trybunału.

31. W dniu 24 lutego 2020 r. Trybunał otrzymał pismo od pełnomocnika skarżącego z dnia 17 lutego 2020 r., opisujące okoliczności istotne dla skargi, które miały miejsce od momentu wysłania pierwotnego formularza skargi.

32. W dniu 28 lutego 2020 r. Trybunał poinformował pełnomocnika skarżącego, że nigdy nie otrzymano żadnego wniosku złożonego w imieniu skarżącego i że skarżący powinien przedłożyć kopię wniosku wraz z załącznikami, do których należy dołączyć dokumenty potwierdzające datę pierwotnego wysłania formularza wniosku.

33. Tego samego dnia pełnomocnik skarżącego złożył skargę do Poczty Polskiej w związku z zaginięciem przesyłki wysłanej w dniu 23 listopada 2019 r.

34. W dniu 2 marca 2020 r. pełnomocnik skarżącego przesłał Trybunałowi paczkę zawierającą kopię pierwotnego wniosku wraz z załącznikami i dokumentami dotyczącymi pierwotnej daty wysłania, w tym kopię dokumentu pocztowego potwierdzającego pierwotną datę wysłania oraz kopię skargi złożonej przez pełnomocnika skarżącego do Poczty Polskiej. Paczka dotarła do Trybunału w dniu 10 marca 2020 r. (data ta została odcisnięta na kopii formularza wniosku za pomocą datownika).

35. W dniu 21 maja 2020 r. Poczta Polska uznała skargę złożoną przez pełnomocnika skarżącego w dniu 28 lutego 2020 r. za zasadną, ponieważ uznano, że oryginalna przesyłka wysłana w dniu 23 listopada 2019 r. zaginęła w trakcie transportu po dotarciu do Francji.

ODNOŚNE RAMY PRAWNE I PRAKTYKA

PRAWO KRAJOWE I PRAKTYKA

Prawo krajowe

Prawo krajowe już podsumowane

36. Odpowiednie przepisy prawa krajowego dotyczące funkcjonowania sądownictwa i KRS zostały podsumowane w poprzednich wyrokach Trybunału w sprawach Reczkowicz przeciwko Polsce (nr 43447/19, §§ 59-70, 22 lipca 2021 r.); Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce (nr 1469/20, §§ 95-104, 3 lutego 2022 r.); Grzęda przeciwko Polsce ([GC], nr 43572/18, §§ 64-

76, 15 marca 2022 r.); Juszczyszyn przeciwko Polsce (cytowana powyżej, §§ 83–94); oraz Pająk i inni przeciwko Polsce (nr 25226/18 i 3 inne, § 22, 24 października 2023 r.).

Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o organizacji sądów powszechnych

a) Przepisy dotyczące podziału obowiązków, w tym przydzielania sędziów do wydziałów

37. Odpowiednie przepisy ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych; „ustawa z 2001 r.”), przed dniem 10 sierpnia 2018 r., w zakresie, w jakim miały zastosowanie, stanowiły, co następuje:

Artykuł 22a

„1. Prezes [odpowiedniego] sądu okręgowego, w odniesieniu do [tego] sądu okręgowego i sądów rejonowych działających w [jego] okręgu sądowym, określa – nie później niż do końca listopada każdego roku i po konsultacji z kolegium właściwego sądu – podział obowiązków, który określa:

(1) przydział sędziów ... do wydziałów sądu;

(2) zakres obowiązków sędziów ... oraz sposób, w jaki uczestniczą oni w przydzielaniu spraw; ...

– z uwzględnieniem specjalizacji sędziów ... w rozpatrywaniu określonych rodzajów spraw, potrzeby zapewnienia właściwego rozkładu personelu między wydziałami sądu, [potrzeby] zrównoważenia podziału ich obowiązków oraz konieczności zagwarantowania sprawnego przebiegu postępowania sądowego.

...

4. Prezes [odpowiedniego] sądu może w dowolnym momencie ustanowić nowy podział obowiązków, w całości lub w części, jeżeli jest to uzasadnione względami określonymi w ust. 1. ...

4a. Przeniesienie sędziego do innego wydziału sądu wymaga zgody sędziego.

4b. Przeniesienie sędziego do innego wydziału może nastąpić bez jego zgody, jeżeli:

(1) przeniesienie dotyczy wydziału właściwego do rozpatrywania spraw z tej samej dziedziny prawa;

(2) żaden inny sędzia z wydziału, z którego miałoby nastąpić przeniesienie, nie wyraził zgody na przeniesienie; ...

4c. Ustęp 4b pkt 1 i 2 nie ma zastosowania do sędziego, który w ciągu ostatnich trzech lat został przeniesiony do innego wydziału bez swojej zgody. Przy przenoszeniu sędziego bez jego zgody w przypadku, o którym mowa w ust. 4b pkt 2, należy zwrócić szczególną uwagę na staż pracy sędziów w wydziale, z którego ma nastąpić przeniesienie.

5. W przypadku gdy sędzia ... podlega zmianie podziału obowiązków skutkującej zmianą zakresu jego obowiązków – w szczególności poprzez przeniesienie do innego wydziału sądu – może on złożyć odwołanie do składu orzekającego [odpowiedniego] sądu apelacyjnego w terminie siedmiu dni od daty otrzymania informacji o zmianie zakresu obowiązków.

6. Kolegium sądu niezwłocznie podejmuje uchwałę o uwzględnieniu lub oddaleniu odwołania, biorąc pod uwagę względy określone w ust. 1. Przed podjęciem uchwały kolegium wysłuchuje sędziego [, którego dotyczy odwołanie] ..., pod warunkiem że odwołanie zawiera taki wniosek, a sędzia ... jest w stanie uczestniczyć w posiedzeniu kolegium. Do czasu podjęcia uchwały sędzia ... nadal pełni swoje dotychczasowe obowiązki.

Artykuł 31

„1. Kolegium [właściwego] sądu okręgowego wykonuje zadania określone w ustawie, a ponadto:...

4) wydaje opinie w sprawach [kadrowych] dotyczących ... sędziów sądu okręgowego [i] sędziów sądów rejonowych ...”

38. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o organizacji sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw) wprowadził zmiany (które weszły w życie 10 sierpnia 2018 r.) do odpowiednich przepisów ustawy z 2001 r., przedstawione w poniższych akapitach.

39. Podział obowiązków w sądach rejonowych miał być odtąd ustalany przez prezesa właściwego sądu rejonowego (a nie przez prezesa sądu okręgowego) po konsultacji z kolegium sądu okręgowego (zmiana art. 22a ust. 1 w związku z niezmienionym art. 31 ust. 1 pkt 4 ustawy z 2001 r., cytowanym w pkt 37 powyżej).

40. Zmieniono również organ właściwy do rozpatrywania odwołań od zmian w podziale obowiązków, które powodują zmianę zakresu obowiązków sędziego, zastępując kolegia poszczególnych sądów Krajową Radą Sądownictwa, która odtąd jest jedynym właściwym organem odwoławczym. Prawo do odwołania zostało wyraźnie wyłączone między innymi w przypadkach, gdy przeniesienie dotyczyło wydziału właściwego dla tego samego rodzaju spraw, co poprzedni wydział sędziego (art. 22a ust. 5 ustawy z 2001 r.).

41. Zmieniono również procedurę odwoławczą (sekcja 22a(6) ustawy z 2001 r.). Odwołania należy teraz składać za pośrednictwem prezesa sądu, który wprowadził zaskarżoną zmianę, który jest zobowiązany do przekazania odwołania do KRS w ciągu 14 dni wraz z oświadczeniem przedstawiającym jego stanowisko w sprawie. Ponadto wyraźnie określono, że KRS nie ma obowiązku przedstawiania pisemnego uzasadnienia swoich uchwał w takich sprawach. Zniesiono dotychczasowy wymóg wysłuchania zainteresowanego sędziego przed podjęciem uchwały – jeżeli sędzia tego zażądał i był dostępny. Od uchwały KRS nie przysługuje dalsze odwołanie.

b) Przepisy dotyczące nadzoru administracyjnego sprawowanego przez prezesów sądów okręgowych

42. Odpowiednie przepisy ustawy z 2001 r. dotyczące nadzoru administracyjnego sprawowanego przez prezesów sądów okręgowych nad działalnością administracyjną sądów rejonowych działających w obrębie ich właściwości stanowią, co następuje:

Artykuł 37

„1. Prezes sądu może powierzyć zadania związane z wewnętrznym nadzorem administracyjnym inspektorowi sądowemu oraz – z zastrzeżeniem art. 37c – wiceprezesowi sądu, przewodniczącemu wydziału lub, w należycie uzasadnionych przypadkach, innemu wyznaczonemu sędziemu ... Osoby, którym powierzono wewnętrzny nadzór administracyjny, są uprawnione do kontroli czynności sądowych, żądania wyjaśnień i usunięcia nieprawidłowości oraz uczestniczenia w rozprawach prowadzonych przy drzwiach zamkniętych.

...

3. Prezes sądu unieważnia czynności administracyjne, które są niezgodne z prawem, szkodliwe dla efektywności postępowania sądowego lub w inny sposób niewłaściwe”.

Artykuł 37a

„2. Prezes sądu okręgowego sprawuje wewnętrzny nadzór administracyjny nad działalnością administracyjną sądu okręgowego i sądów rejonowych działających w jego okręgu sądowym”.

A. Praktyka krajowa

1. Praktyka krajowa już podsumowana

43. Odpowiednia praktyka krajowa dotycząca funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości i KRS została podsumowana w wyrokach w sprawach Reczkowicz (§§ 71-125), Advance Pharma sp. z o.o. (§§ 110-69), Grzęda (§§ 77-119) i Juszczyżyn (§§ 95-106), wszystkie cytowane powyżej.

2. Orzecznictwo krajowe dotyczące dopuszczalności odwołań od przeniesienia sędziów

44. W dniu 25 września 2019 r. Sąd Najwyższy, w składzie Izby Nadzwyczajnej Rewizyjnej i Spraw Publicznych („CERPA”, zob. Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, nr 49868/19 i 57511/19, §§ 353-54, 8 listopada 2021 r.), wydał orzeczenie w sprawie nr I NO 42/19 dotyczącej odwołania wniesionego przez sędzię od zmiany podziału jej obowiązków (tj. przeniesienia jej z wydziału karnego do wydziału cywilnego tego samego sądu). Wnosząca odwołanie twierdziła, że zmiana ustawy z 2001 r., która wyraźnie wyłączała prawo do odwołania się od odpowiednich

uchwał KRS (zob. pkt 41 powyżej), była niezgodna z konstytucją. Niemniej jednak, stosując zaskarżone nowe brzmienie art. 22a ust. 6 ustawy z 2001 r., CERPA odrzuciła odwołanie jako niedopuszczalne.

45. CERPA Sądu Najwyższego przyjęła takie samo podejście w swoich późniejszych orzeczeniach (np. orzeczenie z dnia 9 czerwca 2020 r., sygn. akt I NO 173/19, orzeczenie z dnia 8 grudnia 2020 r., sygn. akt I NO 76/20).

MATERIAŁY MIĘDZYNARODOWE

A. Materiały już podsumowane

46. Odpowiednie materiały międzynarodowe zostały przedstawione w wyrokach w sprawach Bilgen przeciwko Turcji (nr 1571/07, §§ 32-38, 9 marca 2021 r.); Reczkowicz (cytowane powyżej, §§ 126-76); Advance Pharma sp. z o.o. (cytowana powyżej, §§ 170-225); Grzęda (cytowana powyżej, §§ 120-67); Juszczyszyn (cytowana powyżej, §§ 107-29); oraz Pajak i inni (cytowana powyżej, §§ 54-79).

B. Rada Europy

Opinia Komisji Weneckiej z 2017 r. w sprawie projektu ustawy zmieniającej ustawę z 2001 r.

47. Opinia w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, projektu ustawy o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym zgłoszonej przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy o organizacji sądów powszechnych, przyjęta przez Komisję Wenecką na 113. sesji plenarnej (Wenecja, 8–9 grudnia 2017 r., CDL-AD (2017)031), brzmi w odpowiednim zakresie następująco:

„2. Uprawnienia prezesów sądów

121. Jak wykazano powyżej, [minister sprawiedliwości] posiada szerokie uprawnienia wobec prezesów sądów. Uprawnienia te są szczególnie istotne ze względu na szczególną rolę, jaką pełnią prezesi sądów w polskim systemie sądownictwa.

122. Artykuł 22 § 1 ust. 1 lit. b) ustawy (który pozostał niezmieniony) stanowi, że prezes „pełni funkcję przełożonego sędziów” i pracowników sądu. Prezesi sądów są uprawnieni do odwoływania przewodniczących wydziałów, ich zastępców, przewodniczących sekcji i sędziów inspektorów – i mogą to zrobić pomimo opinii rady sądu (zmieniony art. 11 § 3). Są oni uprawnieni do przydzielania sędziów do wydziałów i określania ich obowiązków (art. 22a § 1 pkt 1). Prezesi sądów apelacyjnych mają prawo wydawać „pisemne uwagi” prezesom sądów niższej instancji dotyczące „błędów w zarządzaniu sądem”, co może pociągać za sobą sankcje finansowe (art. 37e).

123. Co najważniejsze, prezesi sądów mają szerokie (i luźno zdefiniowane) uprawnienia związane z przydzielaniem spraw sędziom, wycofywaniem spraw i zmianą składu sędziowskiego. Tak więc na przykład zgodnie z art. 45 (który pozostał niezmieniony) prezesi sądów mogą zastąpić sędziego rozpatrującego sprawę innym sędzią w celu zapewnienia „efektywności postępowania”. Zgodnie ze zmienionym art. 47 § 1 prezes sądu może przydzielić do sprawy jednego lub dwóch dodatkowych sędziów, jeżeli sprawa ta „może potrwać dłużej”. Zgodnie z art. 47b (niezmienionym) prezes może zmienić skład sędziowski, „jeżeli rozpatrzenie sprawy w obecnym składzie jest niemożliwe lub z powodu długotrwałej przeszkody w rozpatrzeniu sprawy w obecnym składzie” (zob. § 1 i 3). Wydaje się, że prezesi mogą korzystać z tych uprawnień bez żadnej kontroli.

124. Lista uprawnień przysługujących prezesom sądów w Polsce jest długa: zlecają oni kontrole wewnętrzne obejmujące „całą działalność sądu”, wyznaczają sędziów kontrolujących (art. 37), „weryfikują efektywność postępowania w poszczególnych sprawach” (art. 37b) itp.

125. Krótko mówiąc, w Polsce prezesi sądów mają szerokie, a w wielu przypadkach nawet nadmierne uprawnienia. Jest to samo w sobie powodem do niepokoju, ale szczególnie niepokojące jest to w świetle hierarchicznego systemu relacji między prezesami sądów różnych szczebli a ich podporządkowaną pozycją względem [ministra sprawiedliwości]. Komisja Wenecka ponownie podkreśla, że [minister sprawiedliwości] jest odpowiedzialny za ustalanie i wdrażanie polityki karnej, a jednocześnie ma szerokie uprawnienia wobec prezesów sądów. W takim modelu [minister sprawiedliwości] może ulec pokusie wykorzystania prezesów sądów jako kanału wywierania presji na całe sądownictwo.

126. Niebezpieczeństwo to można złagodzić, jeśli KRS przejmie rolę dotychczas przypisywaną [ministrowi sprawiedliwości]. Rozwiązanie to byłoby jednak skuteczne tylko pod warunkiem, że KRS nie będzie podlegała całkowitej kontroli większości parlamentarnej i będzie miało zrównoważony skład, co wymagałoby rezygnacji z obecnie proponowanej reformy NCJ”.

C. Unia Europejska

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (wielka izba) w sprawie W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – powołanie), C-487/19, EU:C:2021:798

48. W.Ż. był w tamtym czasie sędzią Sądu Okręgowego w Krakowie. W dniu 27 sierpnia 2018 r. prezes tego sądu podjął decyzję o przeniesieniu W.Ż. z wydziału cywilnego drugiej instancji do wydziału cywilnego pierwszej instancji tego sądu. W.Ż. uznał swoje przeniesienie za faktyczne zdegradowanie i odwołał się od tej decyzji do KRS.

49. Kiedy KRS wydała uchwałę, w której postanowiła umorzyć postępowanie w sprawie W.Ż., złożył on kolejne odwołanie do Sądu Najwyższego (więcej szczegółów na temat tej sprawy można znaleźć w sprawie Advance Pharma sp. z o.o., cytowanej powyżej, §§ 144-49 i §§ 214-16). W trakcie postępowania przed Sądem Najwyższym złożono do TSUE wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

50. W dniu 6 października 2021 r. TSUE wydał wyrok (W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – powołanie), C-487/19, EU:C:2021:798), w którym przedstawił następujące uwagi dotyczące przeniesienia W.Ż.:

„114 Przeniesienia bez zgody sędziego do innego sądu lub, jak w przypadku postępowania głównego, przeniesienia bez zgody sędziego między dwoma wydziałami tego samego sądu również mogą potencjalnie naruszać zasady nieusuwalności sędziów i niezależności sądownictwa.

115 Takie przeniesienia mogą stanowić sposób sprawowania kontroli nad treścią orzeczeń sądowych, ponieważ mogą one nie tylko wpływać na zakres czynności przypisanych sędziom i rozpatrywanie powierzonych im spraw, ale także mieć istotne konsekwencje dla życia i kariery tych osób, a tym samym wywierać skutki podobne do sankcji dyscyplinarnych.

116 Po przeanalizowaniu różnych instrumentów międzynarodowych dotyczących kwestii przenoszenia sędziów Europejski Trybunał Praw Człowieka zauważył, że instrumenty te miały na celu potwierdzenie istnienia prawa członków wymiaru sprawiedliwości do ochrony przed arbitralnym przeniesieniem, jako następstwa niezależności sądownictwa. W tym względzie sąd ten podkreślił między innymi znaczenie gwarancji proceduralnych i możliwości odwołania się na drodze sądowej od decyzji mających wpływ na karierę sędziów, w tym na ich status, a w szczególności od decyzji o przeniesieniu ich bez ich zgody, aby zapewnić, że ich niezależność nie zostanie naruszona przez nieuzasadnione wpływy zewnętrzne (zob. w tym zakresie ETPC, 9 marca 2021 r., Bilgen przeciwko Turcji, CE: ECHR:2021:0309JUD000157107, §§ 63 i 96).

117 W świetle powyższego należy stwierdzić, że wymóg niezależności sądownictwa wynikający z art. 19 akapit drugi ust. 1 [Traktatu o Unii Europejskiej], w świetle art. 47 Karty, wymaga, aby przepisy mające zastosowanie do przeniesienia bez zgody takich sędziów zawierały, podobnie jak przepisy regulujące kwestie dyscyplinarne, w szczególności niezbędne gwarancje zapobiegające wszelkiemu ryzyku naruszenia tej niezależności poprzez bezpośrednie lub pośrednie interwencje zewnętrzne. Wynika z tego, że zasady i reguły przywołane w pkt 113 niniejszego wyroku dotyczące systemu dyscyplinarnego mającego zastosowanie do sędziów muszą mieć również zastosowanie, mutatis mutandis, do przepisów dotyczących przeniesień.

118 Ważne jest zatem, aby nawet w przypadku gdy takie środki przeniesienia bez zgody są, jak w kontekście sprawy w postępowaniu głównym, przyjmowane przez prezesa sądu, do którego należy sędzia objęty tymi środkami, poza systemem dyscyplinarnym mającym zastosowanie do sędziów, środki te mogły być nakazane wyłącznie z uzasadnionych powodów, w szczególności związanych z podziałem dostępnych zasobów w celu zapewnienia prawidłowego wymiaru sprawiedliwości, oraz aby od takich decyzji przysługiwało odwołanie zgodnie z procedurą w pełni gwarantującą prawa zapisane w art. 47 i 48 Karty, w szczególności prawo do obrony.

119 W odniesieniu do okoliczności sprawy w postępowaniu głównym [polski Rzecznik Praw Obywatelskich] przedstawił przed Trybunałem między innymi, po pierwsze, że zaskarżona przez W.Ż. decyzja o przeniesieniu jest przez niego uważana za nieuzasadnione obniżenie stanowiska, ponieważ został on przeniesiony z wydziału cywilnego sądu okręgowego orzekającego w sprawach apelacyjnych do wydziału cywilnego tego samego sądu orzekającego w pierwszej instancji, po drugie, że W.Ż. był członkiem i rzecznikiem byłej [NCJ] i znany był z publicznej krytyki ostatnich reform wymiaru sprawiedliwości w Polsce, oraz po trzecie, że prezes sądu, który podjął decyzję o przeniesieniu

będącym przedmiotem postępowania głównego, został mianowany przez ministra sprawiedliwości na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy o organizacji sądów powszechnych, w drodze decyzji uznaniowej, w celu zastąpienia poprzedniego prezesa tego sądu, którego kadencja jednak nadal trwała. Zauważając, że skarga wniesiona przez W.Ż[.] na tę decyzję o przeniesieniu została umorzona na mocy zaskarżonej uchwały, [komisarz] stwierdził również w tym kontekście, powtarzając wątpliwości wyrażone przez sąd odsyłający w tej kwestii, że nowa [NCJ], która przyjęła tę uchwałę, nie stanowiła niezależnego organu.

120 Chociaż rozpatrywanie wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, jak w niniejszej sprawie, nie wchodzi w zakres właściwości Trybunału, aby potwierdzić, w jakim stopniu okoliczności te lub niektóre z nich zostały faktycznie ustalone, to jednak w każdym przypadku, aby zapewnić możliwość skutecznego środka odwoławczego w odniesieniu do decyzji o przeniesieniu sędziego bez jego zgody, takiej jak ta będąca przedmiotem postępowania głównego, niezbędna do tego, aby niezależny i bezstronny sąd ustanowiony na mocy ustawy mógł, zgodnie z procedurą w pełni gwarantującą prawa zapisane w art. 47 i 48 Karty, zbadać ważność tej decyzji oraz decyzji o nieorzekaniu organu takiego jak [NCJ] w sprawie skargi wniesionej przeciwko tej decyzji o przeniesieniu."

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ART. 6 § 1 KONWENCJI w odniesieniu do kontroli decyzji w sprawie PRZENIESIENIA skarżącego

51. Skarżący zarzucał na podstawie art. 6 § 1 Konwencji, że w postępowaniu dotyczącym jego przeniesienia nie uszanowano jego prawa do ochrony i poszanowania jego indywidualnej niezależności przez organy państwowe oraz jego prawa do kontroli decyzji w sprawie jego przeniesienia przez niezależny i bezstronny organ, zarówno w odniesieniu do postępowania przed KRS, jak i w zakresie, w jakim nie przeprowadzono kontroli sądowej uchwały KRS z dnia 25 lipca 2019 r. oddalającej jego odwołanie od przeniesienia.

Odpowiednia część art. 6 § 1 Konwencji brzmi następująco:

„W ustalaniu swoich praw i obowiązków cywilnych [...] każdy ma prawo do rzetelnego [...] rozpatrzenia sprawy [...] przez niezależny i bezstronny sąd ustanowiony na mocy ustawy”.

A. Dopuszczalność

Zastosowanie art. 6 Konwencji, w zakresie dotyczącym spraw cywilnych, do sporu dotyczącego przeniesienia sędziego do innego wydziału w ramach tego samego sądu

(a) Argumenty stron

(i) Argumenty rządu

52. Rząd twierdził, że art. 6 § 1 Konwencji nie ma zastosowania w świetle jego cywilnoprawnej części do przedmiotowego postępowania. Po pierwsze, argumentował, że zgodnie z polskim prawem nie istnieje subiektywne prawo sędziego do „zajmowania określonego stanowiska w konkretnym sądzie”. Po drugie, rząd twierdził, że prawo dochodzone przez skarżącego nie miało charakteru cywilnego, lecz publicznoprawny, a zatem było wyłączone z zakresu stosowania art. 6 § 1 Konwencji na podstawie warunków określonych w sprawie Vilho Eskelinen i inni przeciwko Finlandii [GC] (nr 63235/00, ECHR 2007-II). W tym kontekście rząd stwierdził, że oba kryteria testu Eskelinena zostały spełnione, ponieważ (1) prawo krajowe wyraźnie wykluczało kontrolę sądową uchwał KRS w sprawie odwołań wniesionych przez sędziów od podziału ich obowiązków, w tym przeniesienia do innych wydziałów w ramach sądu, oraz (2) wykluczenie to było uzasadnione obiektywnymi względami leżącymi w interesie państwa, a mianowicie zapewnieniem sprawnego i skutecznego zarządzania personelem sądowym.

(ii) Twierdzenia skarżącego

53. Wnioskodawca odpowiedział, utrzymując, że art. 6 § 1 Konwencji w zakresie prawa cywilnego ma zastosowanie do zaskarżonego postępowania. Przyznał, że prawo krajowe nie przewiduje subiektywnego prawa sędziego do zajmowania określonego stanowiska w konkretnym sądzie, ale twierdził, że nigdy nie powoływał się na takie prawo. Zamiast tego powołał się na prawo do poszanowania i ochrony swojej indywidualnej niezależności, a także na

proceduralne prawo dostępu do sądu w przypadku arbitralnych zmian w jego sytuacji zawodowej, które w jego przypadku dotyczyły przeniesienia do innego wydziału sądu rejonowego. Jeśli chodzi o charakter przedmiotowego prawa, skarżący odniósł się do orzecznictwa Trybunału w sprawie Eskelinen, w której zastosowano art. 6 Konwencji do różnych sporów dotyczących sędziów. Skarżący przyznał, że pierwszy warunek testu Eskelinen został spełniony (w zakresie, w jakim zgodnie z prawem krajowym nie była dostępna kontrola sądowa decyzji o przeniesieniu), ale nie zgodził się co do rzekomo uzasadnionego charakteru wyłączenia. W tym kontekście skarżący stwierdził, że nigdy nie kwestionował konieczności podejmowania przez prezesów sądów decyzji administracyjnych lub zarządczych mających na celu zapewnienie prawidłowego wymiaru sprawiedliwości, i argumentował, że decyzje te, o ile dotyczyły przydzielania obowiązków sądowych poszczególnym sędziom, powinny podlegać ścisłej kontroli niezależnego sądu. Kontrola taka powinna uwzględniać przestrzeganie procedur w celu wykluczenia arbitralności i wszelkich przypadków nieprzestrzegania obowiązujących przepisów. W tym kontekście skarżący argumentował, że jego zdaniem rząd nie tylko nie wykazał żadnych obiektywnych powodów, które uzasadniałyby wyłączenie kontroli sądowej, ale wręcz przeciwnie, następujące okoliczności jego sprawy wzmacniały konieczność zagwarantowania mu prawa do sądu: (i) arbitralne mianowanie prezesa sądu rejonowego przez ministra sprawiedliwości, (ii) naruszenia proceduralne dotyczące decyzji o przeniesieniu skarżącego oraz (iii) rozpatrzenie jego odwołania przez ponownie powołaną KRS, co również stanowiło naruszenie obowiązujących przepisów prawa oraz zasad sprawiedliwości i niezależności.

(iii) Dalsze uwagi stron

54. W dodatkowych uwagach skarżący powołał się na to, co uznał za nowo odkryte informacje dotyczące jego sprawy, a mianowicie artykuły prasowe opublikowane 17 maja 2022 r., w których poinformowano, że w 2019 r. sędziowie powiązani z Ministerstwem Sprawiedliwości omawiali sprawę skarżącego na czacie grupowym w aplikacji do przesyłania wiadomości. Według tych artykułów 2 marca 2019 r. jeden z członków grupy napisał: „Zróbcie coś z tym Bilińskim”. W odpowiedzi inny członek grupy, zidentyfikowany przez dziennikarzy jako sędziego M. Miłera (tj. prezes sądu rejonowego – zob. pkt 10 powyżej), miał rzekomo odpowiedzieć: „Przeniosę go do [wydziału] rodzinnego... czy [raczej] do Ministerstwa Sprawiedliwości?”.

55. Skarżący twierdził, że dyskusja miała miejsce w czasie, gdy skarżący nadal orzekał w XI Wydziale Karnym Sądu Okręgowego i wydawał wyroki uniewinniające uczestników antyrządowych wydarzeń i zgromadzeń.

56. Na podstawie powyższego skarżący twierdził, że wiadomości opublikowane przez media wykazały prawdziwe motywy jego przeniesienia. Skarżący podkreślił, że korespondencja miała miejsce przed wydaniem przez ministra sprawiedliwości zarządzenia o likwidacji Wydziału Karnego XI, w którym skarżący orzekał (zob. pkt 12 powyżej).

57. W odpowiedzi rząd zakwestionował twierdzenia skarżącego, które uznał za daleko idące założenia. Rząd stwierdził ponadto, że sądy krajowe wydały orzeczenia w związku z tymi artykułami. Jednak rząd nie przedstawił żadnych dokumentów ani nawet szczegółowych informacji wskazujących, że którekolwiek z tych orzeczeń dotyczyło elementów przytoczonych przez skarżącego. Podsumowując, rząd argumentował, że Trybunał nie powinien opierać się na artykułach prasowych przytoczonych przez skarżącego.

(b) Ocena Trybunału

(i) Zasady ogólne

58. Odpowiednie zasady ogólne dotyczące stosowania art. 6 Konwencji w kontekście sporów dotyczących mianowania, kariery i odwołania sędziów zostały podsumowane przez Trybunał w sprawach Baka przeciwko Węgrom [GC] (nr 20261/12, §§ 100-06, 23 czerwca 2016 r.) oraz Grzęda przeciwko Polsce [GC] (nr 43572/18, §§ 257-64, 15 marca 2022 r.); zob. również w tym kontekście sprawy Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce (nr 49868/19 i 57511/19, §§ 220-

28, 8 listopada 2021 r.); Gumenyuk i inni przeciwko Ukrainie (nr 11423/19, §§ 44-59, 22 lipca 2021 r.); Eminağaoğlu przeciwko Turcji (nr 76521/12, §§ 59-63, 9 marca 2021 r.); oraz Bilgen przeciwko Turcji (nr 1571/07, §§ 47-52 i 65-68, 9 marca 2021 r.).

(ii) *Zastosowanie tych zasad do niniejszej sprawy*

59. W świetle odpowiednich zasad ogólnych, aby ustalić, czy art. 6 ma zastosowanie do postępowania dotyczącego przeniesienia skarżącego, Trybunał musi zbadać (i) istnienie prawa, na które powołał się skarżący i które można uznać, przynajmniej na podstawie argumentów dyskusyjnych, za uznane w prawie krajowym oraz (ii) czy prawo to było prawem „cywilnym” w rozumieniu tego przepisu Konwencji.

(α) *Istnienie prawa*

60. Trybunał uznaje, że wbrew twierdzeniom rządu skarżący nie dochodził przed nim prawa do zajmowania określonego stanowiska w konkretnym sądzie lub – bardziej konkretnie – ogólnego prawa do nieprzenoszenia do innego wydziału konkretnego sądu. Zamiast tego powołał się on na prawo do poszanowania i ochrony swojej indywidualnej niezależności, a także na swoje proceduralne prawo dostępu do sądu w celu zakwestionowania wszelkich arbitralnych zmian w swojej sytuacji zawodowej. Trybunał zauważa ponadto, że w odwołaniu wniesionym do KRS (zob. pkt 18 powyżej) skarżący wyraźnie zarzucał, że decyzja o przeniesieniu naruszyła jego niezależność sądową oraz zakaz arbitralnego przenoszenia sędziego z jednego wydziału do drugiego.

61. Zatem z punktu widzenia art. 6 § 1 Konwencji sprawa dotyczy prawa członka sądownictwa do dostępu do sądu oraz prawa do rzetelnego postępowania w celu zakwestionowania zasadności jego przeniesienia bez jego zgody między różnymi wydziałami tego samego sądu, co miało wpływ na warunki jego zatrudnienia (por. Bilgen, cytowany powyżej, § 57). W związku z tym przy ustalaniu, czy skarżący mógłby powołać się na „prawo” w celu zastosowania art. 6 Konwencji, kwestią sporną nie jest to, czy w polskim systemie prawnym istniało prawo do gwarancji specjalizacji jurysdykcyjnej, ale czy istnieje uzasadniona podstawa, na której można by powołać się na prawo do ochrony przed arbitralnym przeniesieniem między dwoma wydziałami jednego sądu, z których każdy zajmuje się inną dziedziną prawa (ibid.).

62. Trybunał wielokrotnie podkreślał szczególną rolę wymiaru sprawiedliwości w społeczeństwie, który jako gwarant sprawiedliwości, stanowiącej podstawową wartość w państwie prawa, musi cieszyć się zaufaniem publicznym, aby mógł skutecznie wykonywać swoje zadania (zob. Baka, cytowany powyżej, § 165, wraz z dalszymi odniesieniami). Podobnie nie znalazł on dotychczas żadnych powodów, dla których rozważania te nie miałyby mieć zastosowania również w sprawach dotyczących prawa dostępu do sądu dla członków wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących ich statusu lub kariery (zob. Bilgen, cytowany powyżej, § 58). Biorąc pod uwagę znaczącą pozycję, jaką sądownictwo zajmuje wśród organów państwowych w demokratycznym społeczeństwie, oraz rosnące znaczenie przywiązywane do podziału władzy i konieczności ochrony niezależności sądownictwa (zob. Ramos Nunes de Carvalho e Sá przeciwko Portugalii [GC], nr 55391/13 i 2 inne, § 196, 6 listopada 2018 r.), Trybunał musi zwracać szczególną uwagę na ochronę członków wymiaru sprawiedliwości przed środkami mającymi wpływ na ich status lub karierę, które mogą zagrażać ich niezależności i autonomii sądowej (zob. Bilgen, cytowany powyżej, § 58).

63. Odnosząc się do przepisów prawa krajowego, Trybunał zauważa, że art. 180 polskiej Konstytucji stanowi o zasadzie nieusuwalności sędziów. W szczególności drugi akapit tego przepisu konstytucyjnego wyraźnie stanowi, że „odwołanie sędziego, zawieszenie w pełnieniu funkcji lub przeniesienie do innego sądu lub na inne stanowisko wbrew jego woli może nastąpić wyłącznie na mocy wyroku sądu i tylko w przypadkach określonych ustawą”. Chociaż nie do Trybunału należy rozstrzyganie, czy przeniesienie sędziego wbrew jego woli do innego wydziału tego samego sądu należy uznać za „przeniesienie na inne stanowisko” w rozumieniu tego przepisu Konstytucji, zauważa on, że zasady niezależności sądownictwa (wynikające

bezpośrednio z art. 173 Konstytucji) oraz bezpieczeństwa stanowiska sędziowskiego (gwarantowanego w cytowanym powyżej art. 180 Konstytucji) są głęboko zakorzenione w prawie krajowym. Mając to na uwadze, Sąd zauważa ponadto, że Konstytucja stanowi, iż Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawa (art. 2), a organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach ustaw (art. 7). Wreszcie Konstytucja stanowi (w art. 77 § 2), że „ustawy nie mogą pozbawiać nikogo możliwości dochodzenia przed sądem roszczeń wynikających z naruszenia swobód lub praw”.

64. W związku z tym Trybunał uznaje za istotne przepisy ustawy z 2001 r. w zakresie, w jakim regulują one przydzielanie obowiązków sędziom, a w szczególności przydzielanie sędziów do wydziałów (zob. pkt 37–41 powyżej). Na wstępie Trybunał zauważa z niepokojem, że zmiany wprowadzone w 2018 r. do ustawy z 2001 r. (zob. pkt 38–41 powyżej) wydają się rozszerzać uprawnienia prezesów sądów (które już przed przyjęciem zmian były uznawane za rozległe w odpowiedniej opinii Komisji Weneckiej – zob. pkt 47 powyżej), ograniczając jednocześnie prawa sędziów, których dotyczą ich decyzje, w szczególności w odniesieniu do prawa do odwołania się w ogóle oraz szczególnych praw proceduralnych w ramach zmienionej procedury odwoławczej (zob. pkt 40–41 powyżej).

65. W związku z powyższym Trybunał podkreśla, że nawet w zmienionej wersji, mającej zastosowanie do sytuacji skarżącego, ustawa z 2001 r. nadal wymagała, co do zasady, aby przeniesienie między wydziałami odbywało się za zgodą zainteresowanego sędziego (art. 22a ust. 4a ustawy z 2001 r.). Przeniesienie bez zgody było dozwolone tylko w ograniczonych okolicznościach. W tym względzie Trybunał odnotowuje z niepokojem okoliczności przytoczone przez polskiego Rzecznika Praw Obywatelskich w piśmie do prezesa sądu rejonowego (zob. pkt 21 powyżej), w którym stwierdzono, że doświadczona sędzia wydziału rodzinnego została przeniesiona wbrew swojej woli do wydziału cywilnego tego samego sądu, co prawdopodobnie spowodowało powstanie wakatów, który miał zostać obsadzony poprzez przeniesienie skarżącej.

66. W świetle powyższych przepisów oraz wspomnianych gwarancji konstytucyjnych nie można twierdzić, że prezes sądu rejonowego dysponował nieograniczoną swobodą decyzyjną w sprawie przeniesienia sędziów, która pozwalałaby mu na przeniesienie skarżącego wbrew jego woli i bez podania przyczyn (zob. pkt 16 powyżej). W tym względzie Trybunał odnotowuje argument skarżącego, zauważony przez Komisarza ds. Praw Człowieka (zob. pkt 21 powyżej), że skarżący nie był sędzią o najkrótszym stażu pracy w swoim pierwotnym wydziale i że w związku z tym przy podejmowaniu decyzji o przeniesieniu skarżącego nie uwzględniono tego faktu w sposób właściwy, zgodnie z wymogami art. 22a ust. 4c ustawy z 2001 r. Trybunał stwierdza, że na tej podstawie oraz w związku z brakiem pisemnego uzasadnienia tej kwestii skarżący, którego wyniki pracy i postępowanie nie zostały zakwestionowane, mógłby argumentować, że jego przeniesienie nie było zgodne z przepisami prawa krajowego (por. Bilgen, cytowany powyżej, § 61).

67. W tym kontekście Trybunał ponownie stwierdza, że uznał już wcześniej, opierając się na normach międzynarodowych, prawo członka wymiaru sprawiedliwości do ochrony przed arbitralnym przeniesieniem (zob. Bilgen, cytowany powyżej, § 63), choć dotyczyło to przeniesienia między dwoma odrębnymi sądami. Pozostaje zatem do ustalenia, czy prawo to obejmuje przeniesienia między dwoma wydziałami tego samego sądu.

68. W tym względzie Trybunał w pełni zgadza się z ustaleniami TSUE zawartymi w wyroku z dnia 6 października 2021 r. (w sprawie W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – powołanie); zob. pkt 48–50 powyżej), że przeniesienie sędziego bez jego zgody między dwoma wydziałami tego samego sądu może potencjalnie naruszać zasady nieusuwalności sędziów i niezależności sądownictwa.

69. Niniejsza sprawa dotyczy przymusowego przeniesienia skarżącego z jednego wydziału sądu do innego wydziału tego samego sądu, z których każdy zajmuje się inną dziedziną prawa. Odwołując się zarówno do własnych ustaleń w sprawie Bilgen (cytowanej powyżej, § 63), jak i do

ustaleń TSUE w cytowanej powyżej sprawie, Trybunał uważa, że ochrona niezależności sądownictwa wymaga, aby ten sam poziom zabezpieczeń przed przymusowym przeniesieniem członków wymiaru sprawiedliwości miał zastosowanie zarówno do przeniesień między dwoma wydziałami tego samego sądu zajmującymi się różnymi dziedzinami prawa, jak i do przeniesień między różnymi sądami.

70. Mając to na uwadze, Trybunał podkreśla, że rozpatrywana sprawa dotyczy przeniesienia między dwoma wydziałami tego samego sądu właściwego do rozpatrywania spraw z różnych dziedzin prawa, natomiast sprawa W.Ż. (o której mowa w pkt 48–50 powyżej) dotyczyła przeniesienia między dwoma wydziałami tego samego sądu właściwego do rozpatrywania spraw z tej samej dziedziny prawa, ale na różnych szczeblach jurysdykcji. Trybunał zauważa natomiast, że w konkretnym kontekście polskiego wymiaru sprawiedliwości możliwe jest również przeniesienie sędziów między dwoma wydziałami tego samego sądu, które choć są odrębne pod względem organizacyjnym, są właściwe do rozpatrywania spraw z tej samej dziedziny prawa i na tym samym szczeblu jurysdykcji. W takim przypadku, chociaż zadaniem Trybunału nie jest rozpatrywanie kwestii przymusowych przeniesień sędziów w sposób abstrakcyjny, Trybunał uznaje, że poziom gwarancji omówiony w pkt 69 powyżej może nie być wymagany. W tym kontekście Trybunał uznaje za istotne powtórzenie, że stwierdził już, iż art. 6 Konwencji nie ma zastosowania do tymczasowego oddelegowania sędziego bez istotnej zmiany charakteru jego zadań i funkcji (zob. *Vanchev przeciwko Bułgarii* (dec.), nr 28003/15, §§ 35-37, 30 stycznia 2024 r.).

71. Odnosząc się do okoliczności niniejszej sprawy, Trybunał zauważa, że skarżący, który wcześniej orzekał w wydziale karnym sądu rejonowego, został przeniesiony – wbrew swojej woli – do wydziału rodzinnego tego samego sądu, co spowodowało, że zaczął rozpatrywać sprawy z innej dziedziny prawa.

72. Niemniej jednak, aby skarżący mógł powołać się na prawo do ochrony przed arbitralnym przeniesieniem, Trybunał musi najpierw ustalić, czy w konkretnych okolicznościach niniejszej sprawy mógł on zasadnie podejrzewać, że w jego przeniesieniu wystąpił element arbitralności, ponieważ tylko takie uzasadnione podejrzenie mogłoby stanowić podstawę do dochodzenia prawa do ochrony przed arbitralnym przeniesieniem (zob. *Bilgen*, cytowany powyżej, § 61).

73. W tym względzie Trybunał uznaje za godne uwagi następujące okoliczności, na które powołuje się skarżący. Po pierwsze, skarżący wydał orzeczenia w kilku sprawach, które wzbudziły zainteresowanie opinii publicznej, a także krytykę ze strony przedstawicieli ówczesnego rządu (zob. pkt 8–9 powyżej). Po drugie, prezes sądu rejonowego w odpowiednim czasie przed mianowaniem na to stanowisko pełnił funkcję oddelegowanego sędziego w Ministerstwie Sprawiedliwości pod kierownictwem ministra sprawiedliwości Z. Ziobro (zob. pkt 10 powyżej), który zlikwidował XI Wydział Karny odpowiedniego sądu rejonowego (zob. pkt 12 powyżej). Po trzecie, prezes sądu rejonowego przystąpił do przeniesienia pomimo faktu, że zarząd Sądu Okręgowego w Warszawie odroczył wydanie opinii w sprawie wniosku o przeniesienie (zob. pkt 15 powyżej). Po czwarte, Komisarz Praw Obywatelskich zgłosił uzasadnione obawy dotyczące okoliczności przeniesienia w piśmie skierowanym do prezesa sądu rejonowego, na które nie otrzymał odpowiedzi, którą można by uznać za należyte uwzględniającą te obawy (zob. pkt 21 oraz 51–52 powyżej).

74. Trybunał uważa, że biorąc pod uwagę wszystkie wymienione powyżej okoliczności, skarżący mógł mieć uzasadnione podejrzenia co do arbitralności swojego przeniesienia w tamtym czasie. Trybunał odnotowuje z dużym zaniepokojeniem doniesienia mediów przytoczone przez skarżącego w jego pismach procesowych (zob. pkt 54 powyżej). Jednakże, biorąc pod uwagę, że okoliczności, o których mowa w pkt 73 powyżej, były wystarczające do uzasadnionego podejrzenia arbitralności przeniesienia skarżącego, Trybunał nie uznaje za konieczne odnoszenie się do zarzutów zawartych w tych doniesieniach mediów ani do wniosków wyciągniętych z nich przez skarżącego.

75. W związku z tym, w konkretnych okolicznościach niniejszej sprawy, skarżący mógł powołać się na prawo do ochrony przed arbitralnym przeniesieniem między dwoma wydziałami Sądu Rejonowego.

76. W świetle powyższych rozważań można stwierdzić, że w niniejszej sprawie istniał spór („contestation” w języku francuskim) dotyczący „prawa” w rozumieniu art. 6 § 1. Pozostaje do ustalenia, czy charakter tego prawa był cywilny.

(β) Cywilny charakter prawa – test Eskelinena

77. Kolejną kwestią, którą należy rozstrzygnąć, jest to, czy prawo dochodzone przez skarżącego było prawem „cywilnym” w rozumieniu autonomicznym art. 6 § 1. Trybunał ponownie podkreśla, że test Eskelinena, mający na celu określenie charakteru prawa, którego dotyczy sprawa, obejmuje dwa łączne warunki, które muszą być spełnione, aby państwo mogło powołać się przed Trybunałem na status skarżącego jako urzędnika państwowego w celu wyłączenia ochrony przewidzianej w art. 6: (i) państwo w swoim prawie krajowym musi wyłączyć dostęp do sądu; oraz (ii) wyłączenie to musi być uzasadnione obiektywnymi względami leżącymi w interesie państwa (zob. Vilho Eskelinen i inni, cytowana powyżej, § 62, a także Grzęda, cytowana powyżej, § 292).

78. Trybunał zauważa, że strony zgodziły się, iż prawo krajowe obowiązujące w tamtym czasie wyraźnie wykluczało kontrolę sądową decyzji dotyczących przymusowego przeniesienia sędziego między wydziałami tego samego sądu, a zatem pierwszy warunek testu Eskelinena został spełniony. Trybunał nie widzi powodu, aby dalej badać tę kwestię, ponieważ w każdym razie istnieją podstawy, aby orzec, że drugi warunek testu Eskelinena nie został spełniony.

79. Oceniając, czy wyłączenie dostępu do sądu było oparte na obiektywnych podstawach leżących w interesie państwa, nie wystarczy ustalić, że dany urzędnik uczestniczył w wykonywaniu władzy publicznej lub że istniała „szczególna więź zaufania i lojalności” między urzędnikiem a państwem jako pracodawcą. To na rządzie pozwany spoczywa obowiązek wykazania, że przedmiot sporu był związany z wykonywaniem władzy państwowej lub że podważał on istnienie „szczególnej więzi zaufania i lojalności” (zob. Vilho Eskelinen i inni, cytowana powyżej, § 62).

80. W sprawie Bilgen (cytowanej powyżej) Trybunał uznał, że nie byłoby uzasadnione wyłączenie członków wymiaru sprawiedliwości z ochrony przewidzianej w art. 6 Konwencji w sprawach dotyczących warunków ich zatrudnienia na podstawie szczególnej więzi lojalności i zaufania wobec państwa. Dochodząc do tego wniosku, Trybunał stwierdził, że chociaż stosunek pracy między urzędnikiem państwowym a państwem można tradycyjnie definiować jako oparty na zaufaniu i lojalności wobec władzy wykonawczej, o ile pracownicy państwowi są zobowiązani do realizacji polityki rządu, to nie dotyczy to członków wymiaru sprawiedliwości, którzy pełnią inną, bardziej niezależną rolę ze względu na swój obowiązek kontrolowania nadużyć i nadużywania władzy przez rząd. Ich stosunek pracy z państwem należy zatem rozumieć w świetle szczególnych gwarancji niezbędnych dla niezależności sądownictwa i zasady nieusuwalności sędziów. Odnosząc się zatem do szczególnego zaufania i lojalności, których muszą przestrzegać, chodzi o lojalność wobec praworządności i demokracji, a nie wobec osób sprawujących władzę państwową. Ten złożony aspekt stosunku pracy między sędzią a państwem sprawia, że członkowie wymiaru sprawiedliwości muszą być wystarczająco zdystansowani od innych organów państwa w wykonywaniu swoich obowiązków, aby mogli wydawać orzeczenia a fortiori w oparciu o wymogi prawa i sprawiedliwości, bez strachu i faworyzowania. Błędem byłoby twierdzenie, że sędziowie mogą stać na straży praworządności i stosować konwencję, jeśli prawo krajowe pozbawia ich gwarancji wynikających z artykułów konwencji w sprawach bezpośrednio dotyczących ich indywidualnej niezależności i bezstronności (zob. wyżej cytowane sprawy Bilgen, § 79, i Grzęda, § 264).

81. Trybunał nie przyjmuje zatem argumentu rządu, że wyłączenie kontroli sądowej decyzji o przeniesieniu skarżącego można uzasadnić wykonywaniem suwerenności państwa. W tym

względnie Trybunał zauważa, że nie podano żadnych powodów zaskarżonej decyzji nakazującej przeniesienie skarżącego. W związku z tym Trybunał stwierdza, że nie wykazano, iż przedmiot sporu był związany z wykonywaniem suwerennej władzy państwowej (por. Bilgen, cytowany powyżej, § 80). Wynika z tego, że art. 6 ma zastosowanie *ratione materiae* do niniejszej sprawy.

Zgodność z terminem

(a) Argumenty stron

82. Rząd twierdził, że skarżący złożył skargę po upływie sześciomiesięcznego[1] terminu określonego w art. 35 § 1 Konwencji. Rząd twierdził, że adwokat skarżącego został powiadomiony w dniu 31 lipca 2019 r. o uchwale KRS z dnia 25 lipca 2019 r. oraz że sześciomiesięczny termin na wniesienie skargi rozpoczął bieg w dniu 1 sierpnia 2019 r. i upłynął w dniu 1 lutego 2020 r. Rząd zwrócił ponadto uwagę, że na formularzu wniosku widniała pieczęć sekretariatu Trybunału wskazująca datę otrzymania wniosku na 10 marca 2020 r., czyli po upływie wyznaczonego terminu.

83. Wnioskodawca odpowiedział, że oryginalny formularz wniosku został wysłany w dniu 23 listopada 2019 r., czyli w terminie, oraz że dostarczył Trybunałowi wszystkie wymagane dokumenty.

(b) Ocena Trybunału

84. Trybunał ponownie podkreśla, że zgodnie z art. 35 § 1 Konwencji, w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie protokołu nr 15 do Konwencji (1 sierpnia 2021 r.), Trybunał mógł rozpatrzyć sprawę tylko wtedy, gdy odpowiednia skarga została wniesiona w terminie sześciu miesięcy (zob. Cassar przeciwko Malcie (dec.), nr 14179/21, § 30, 18 czerwca 2024 r.).

85. Trybunał zauważa, że uchwała KRS z dnia 25 lipca 2019 r. została przekazana adwokatowi skarżącego w dniu 31 lipca 2019 r. Sześciomiesięczny termin, gdyby liczyć go od tego wydarzenia, rozpoczął bieg następnego dnia, tj. 1 sierpnia 2019 r., i upłynął, wbrew twierdzeniom rządu (zob. pkt 82 powyżej), 31 stycznia 2020 r. o północy (zob. Sabri Güneş przeciwko Turcji [GC], nr 27396/06, § 60, 29 czerwca 2012 r.).

86. Trybunał ponownie podkreśla, że składając wnioski, wnioskodawcy powinni podjąć uzasadnione kroki w celu uzyskania informacji, między innymi na temat terminu przewidzianego w art. 35 § 1 Konwencji, i podjąć odpowiednie działania, aby dotrzymać tego terminu (zob. Sabri Güneş, cytowany powyżej, § 61). Wnioskodawcy nie mogą jednak ponosić odpowiedzialności za opóźnienia, które mogą mieć wpływ na przesyłanie ich korespondencji do Trybunału; przeciwnie stanowisko oznaczałoby nieuzasadnione skrócenie sześciomiesięcznego terminu określonego w art. 35 § 1 Konwencji i negatywny wpływ na prawo do indywidualnego skargi (zob. Anchugov i Gladkov przeciwko Rosji, nr 11157/04 i 15162/05, § 70, 4 lipca 2013 r.). Trybunał orzekł wcześniej, że za datę złożenia skargi uznaje się datę stempla pocztowego potwierdzającego dzień wysłania skargi, a nie datę stempla potwierdzającego jej otrzymanie (zob. np. Brežec przeciwko Chorwacji, nr 7177/10, § 29, 18 lipca 2013 r.). W związku z tym to data wysłania ma znaczenie dla terminu określonego w art. 35 § 1 Konwencji (zob. Vasiliasauskas przeciwko Litwie [GC], nr 35343/05, § 117, ECHR 2015).

87. Trybunał zauważa, że skarżący przedstawił mu dowody potwierdzające, że paczka zawierająca jego formularz wniosku została wysłana w dniu 23 listopada 2019 r. i zaginęła w trakcie transportu. Trybunał stwierdza, że podobnie jak w przypadku opóźnień, które mogą mieć wpływ na przesyłki pocztowe w trakcie transportu (zob. Anchugov i Gladkov, cytowana powyżej, § 70), skarżący nie mogą ponosić odpowiedzialności za zaginięcie przesyłki przez operatora pocztowego. Tym bardziej w niniejszej sprawie, gdy poczta jednoznacznie potwierdziła twierdzenia skarżącego dotyczące zaginięcia przesyłki w trakcie transportu (zob. pkt 35 powyżej).

88. Pozostaje ustalić, czy skarżący, dowiedziawszy się o trudnościach w dostarczeniu przesyłki, podjął odpowiednie działania (zob. *mutatis mutandis*, Sabri Güneş, cytowany powyżej, § 61) i dochodził swoich interesów w sposób należyty (zob. Cassar, cytowany powyżej, § 40).

89. W tym kontekście Trybunał zauważa, że po otrzymaniu informacji od Trybunału, iż pierwotny formularz wniosku nie został dostarczony, pełnomocnik skarżącego złożył tego samego dnia skargę do operatora pocztowego i w ciągu trzech dni przesłał Trybunałowi kopię pierwotnego formularza wraz z odpowiednimi dokumentami pocztowymi (zob. pkt 32–34 powyżej). Trybunał uważa, że w ten sposób skarżący sumiennie dbał o swoje interesy (por. i porównaj z wyżej cytowaną sprawą Cassar, § 40, w której adwokat skarżącego potrzebował ponad dwóch tygodni, aby ponownie złożyć formularz wniosku zwrócony przez pocztę, i nie przedstawił żadnego wyjaśnienia opóźnienia). W związku z tym Trybunał jest przekonany, że skarżący postąpił właściwie w tych okolicznościach i że wniosek należy uznać za złożony w dniu 23 listopada 2019 r.

90. W tych okolicznościach Trybunał nie musi wydawać ostatecznej opinii na temat tego, czy sześciomiesięczny termin powinien być liczony od daty powiadomienia o uchwale KRS dotyczącej adwokata skarżącego (zob. pkt 85 powyżej), czy od daty podjęcia decyzji przez prezesa sądu rejonowego (zob. pkt 16 powyżej), czyli od dnia 3 lipca 2019 r., ponieważ w każdym razie wniosek został złożony w terminie sześciu miesięcy od tej wcześniejszej daty.

91. W związku z tym zarzut rządu należy oddalić.

C. Wnioski dotyczące dopuszczalności

92. Trybunał zauważa, że skarga nie jest oczywiście bezzasadna ani niedopuszczalna z żadnego innego powodu wymienionego w art. 35 Konwencji. Należy zatem uznać ją za dopuszczalną.

B. Meritum

1. Argumenty stron

(a) Skarżący

93. Skarżący twierdził, że został pozbawiony skutecznej kontroli swojego przymusowego przeniesienia przez niezależny i bezstronny organ. Twierdził on po pierwsze, że KRS nie spełnia standardów niezależności, a po drugie, że jego uchwała, zgodnie z prawem krajowym, nie podlega kontroli sądowej, a zatem nie może być przedmiotem kontroli sądowej.

(b) Rząd

94. W odniesieniu do charakteru KRS rząd argumentował, opierając się na orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2019 r. (sygn. akt I NO 42/19; zob. pkt 44 powyżej), że KRS (i) nie była i nigdy nie była organem samorządu sądowego, (ii) nie należała do żadnej z trzech gałęzi władzy określonych w polskiej Konstytucji, (iii) nie była organem administracyjnym oraz (iv) była organem o szczególnym charakterze i roli w trójdzielnym systemie rządów i nie mogła zastępować sądu. W tej ostatniej kwestii rząd argumentował, że rozstrzyganie przez KSNG określonej kategorii spraw nie może być utożsamiane z postępowaniem wymagającym gwarancji proceduralnych wynikających z prawa do rzetelnego procesu sądowego.

Rząd, opierając się na uwagach przekazanych mu przez Sąd Najwyższy w kontekście niniejszego postępowania, utrzymywał, że zmiany wprowadzone w 2017 r. w procesie selekcji KRS były zgodne z konstytucją, nie podważały niezależności sądownictwa i same w sobie nie powinny stanowić podstawy do stwierdzenia naruszenia konwencji w związku z przymusowymi przeniesieniami lub mianowaniami sędziów.

(c) Strony trzecie

95. Komisarz stwierdził, że niezależność sądownictwa – gwarantowana zarówno przez Konwencję, jak i polską Konstytucję (art. 45 ust. 1 i art. 178 ust. 1) – powinna być interpretowana jako obejmująca prawo sędziego do ochrony przed arbitralnym przeniesieniem. W tym względzie Komisarz powołał się na wyrok Trybunału w sprawie Bilgen (cytowany powyżej) oraz na wyrok TSUE w sprawie W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – powołanie) (zob. pkt 48–50 powyżej), twierdząc, że sędziowie powinni być chronieni przed arbitralnymi przeniesieniami, a brak kontroli sądowej nad przeniesieniem z przyczyn niezależnych od sędziego jest niezgodny z zasadą praworządności i art. 6 Konwencji.

96. W odniesieniu do KNS komisarz powtórzył, że jednym z jej podstawowych zadań, zgodnie z art. 186 ust. 1 polskiej Konstytucji, jest ochrona niezależności sądów i sędziów. Aby ocenić, czy KRS spełnia niezbędne wymogi do realizacji tego zadania, Komisarz stwierdził, że istotne znaczenie mają następujące kwestie: a) charakter zmian wprowadzonych ustawą z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw – „ustawa zmieniająca z 2017 r.”); (b) proces wyboru członków nowo powołanej KRS; oraz (c) działania nowo powołanej KRS po zmianach kadrowych.

97. W odniesieniu do pkt a) powyżej komisarz podkreślił, że piętnaście stanowisk sędziowskich, które wcześniej były obsadzane w drodze wyborów przeprowadzanych przez innych sędziów, obecnie jest obsadzanych w drodze wyborów przeprowadzanych przez Sejm, co jest sprzeczne z ich konstytucyjną rolą i dotychczasowym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego (wyrok z dnia 18 lipca 2007 r., K 25/07; szczegółowe informacje na ten temat można znaleźć w cytowanej powyżej sprawie Grzęda, pkt 82–85). W konsekwencji, po uchwaleniu ustawy zmieniającej z 2017 r., władza ustawodawcza i wykonawcza wybrały dwadzieścia trzy z dwudziestu pięciu członków KRS, co dało tym organom nadmierny wpływ na proces powoływania sędziów Sądu Najwyższego. Jednocześnie przedwcześnie zakończono chronioną konstytucyjnie czteroletnią kadencję członków KRS. Komisarz zwrócił również uwagę na ogólny bojkot wyborów do nowej KSNJ przez sędziów, w wyniku czego spośród 10 000 polskich sędziów uprawnionych do udziału w wyborach tylko osiemnastu kandydatów zgłosiło się faktycznie na piętnaście stanowisk. Ponadto przejrzystość procesu została poważnie naruszona przez władze, które odmówiły ujawnienia list poparcia dla kandydatów, pomimo wiążącego orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego nakazującego ich ujawnienie (wyrok z dnia 28 czerwca 2019 r., sygn. akt I OSK 4282/18).

98. Komisarz stwierdził ponadto, że w składzie nowo powołanej KRS znalazły się osoby mające silne powiązania z władzą wykonawczą, a mianowicie sędziowie oddelegowani do Ministerstwa Sprawiedliwości oraz sędziowie, którzy zostali niedawno mianowani przez ministra sprawiedliwości na stanowiska prezesów i wiceprezesów różnych sądów. W uchwale z dnia 23 stycznia 2020 r. Sąd Najwyższy stwierdził, że sędzia M. Nawacki został wybrany do KRS z naruszeniem ustawy zmieniającej z 2017 r., ponieważ nie uzyskał wymaganej liczby podpisów popierających jego kandydaturę. KRS nie interweniowała w sprawach sędziów, którzy byli ścigani w postępowaniach dyscyplinarnych lub karnych o podłożu politycznym. KNS podjął działania mające na celu legitymizację własnego statusu, zwracając się do Trybunału Konstytucyjnego o potwierdzenie zgodności z konstytucją ustawy zmieniającej z 2017 r. W rezultacie komisarz stwierdził, że KNS nie pełni już swojej konstytucyjnej roli strażnika niezależności sądownictwa.

99. Podsumowując swoje uwagi, komisarz powtórzył, że w sprawie Reczkowicz (cytowanej powyżej) Trybunał stwierdził wcześniej, iż KRS nie jest wystarczająco niezależna, i stwierdził zatem, że procedura dotycząca przeniesienia sędziego, w której uczestniczy KRS, nie spełnia wymogów Konwencji, chyba że istnieje prawo odwołania się od jej decyzji do niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego na mocy ustawy.

(ii) Fundacja „Sędziowie dla Sędziów” i profesor L. Pech

100. Interwenciści skupili się na stanowisku Unii Europejskiej w sprawie kryzysu praworządności w Polsce i odnieśli się do kluczowych ustaleń Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego dotyczących nowej Krajowej Rady Sądownictwa.

101. Interwenciści przedstawili ustalenia Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego dotyczące zmian legislacyjnych wprowadzonych w systemie sądownictwa, w tym między innymi (i) brak skutecznej kontroli konstytucyjności, (ii) zmiany w strukturze Sądu Najwyższego, (iii) wprowadzenie nadzwyczajnej procedury odwoławczej oraz (iv) arbitralne odwołanie prezesów sądów powszechnych. Przedstawili oni również przegląd kluczowych orzeczeń TSUE dotyczących zmian legislacyjnych dotyczących polskiego sądownictwa i sędziów.

102. Wniosek był taki, że od momentu uruchomienia przez Komisję Europejską procedury poprzedzającej art. 7 TUE w styczniu 2016 r. do momentu złożenia interwencji sytuacja w zakresie praworządności w Polsce pogorszyła się. W tym czasie władze aktywnie organizowały proces systemowego nieprzestrzegania orzeczeń TSUE, ale także wyroków Trybunału dotyczących niezależności sądownictwa, m.in. poprzez aktywne zmoły między nielegalnie mianowanymi sędziami a Trybunałem Konstytucyjnym, w szerszym kontekście, w którym naruszenie podstawowych zasad leżących u podstaw porządku prawnego UE zostało „zalegalizowane” przez polską „ustawę kneblującą” (zob. Grzęda, cytowana powyżej, § 25). Ich zdaniem niezależność sądownictwa należało rozumieć jako strukturalnie uniemożliwioną przez polskie władze.

(iii) Helsińska Fundacja Praw Człowieka

103. Helsińska Fundacja Praw Człowieka („Fundacja Helsińska”) stwierdziła, że rozpatrywana sprawa porusza dwie kluczowe kwestie dotyczące sytuacji sądownictwa w Polsce oraz interpretacji art. 6 Konwencji. W jej opinii były to: (i) uznanie subiektywnego prawa sędziów do ochrony i poszanowania ich niezależności oraz (ii) zakres i znaczenie ochrony zapewnianej sędziom przed tzw. „wewnętrznymi” zagrożeniami dla ich niezależności.

104. Interwenant powtórzył, że polski Trybunał Konstytucyjny wyraźnie odrzucił istnienie subiektywnego prawa sędziów do ochrony ich niezależności. Natomiast Międzyamerykański Trybunał Praw Człowieka uznał, że istnieje subiektywne prawo sędziów do poszanowania ich nieusuwalności. Interwenant stwierdził, że w kontekście europejskim niektórzy komentatorzy argumentowali, iż subiektywne prawo sędziów do ochrony i poszanowania ich niezależności może, a nawet powinno wynikać z art. 6 § 1 Konwencji.

105. Fundacja Helsińska argumentowała ponadto, że w przypadku braku takiego uznania niezależność sądownictwa była chroniona przede wszystkim pośrednio – albo poprzez prawo jednostki do bycia wysłuchanym przez niezależny i bezstronny sąd zgodnie z art. 6, albo poprzez indywidualne prawa sędziów, takie jak dostęp do sądu, wolność wypowiedzi lub poszanowanie życia prywatnego. Jednak nie wszystkie zagrożenia dla niezależności sądownictwa można było skutecznie rozwiązać w tych ramach.

106. W opinii interwenienta uznanie subiektywnego prawa sędziów wzmocniłoby zatem ochronę niezależności sądownictwa, która stanowi warunek wstępny skutecznego funkcjonowania krajowego systemu ochrony praw człowieka. Aby taka ochrona miała sens, musiałaby obejmować nie tylko zapobieganie zewnętrznym ingerencjom ze strony władzy ustawodawczej lub wykonawczej, ale także ochronę sędziów przed nadmierną presją wywieraną przez ich kolegów, w szczególności prezesów sądów.

107. Fundacja Helsińska stwierdziła, że w konkretnym kontekście polskiej ochrony niezależności poszczególnych sędziów przed zagrożeniami „wewnętrznymi” ma szczególne znaczenie, biorąc pod uwagę reformy ustawodawcze, które znacznie zwiększyły uprawnienia ministra sprawiedliwości w zakresie mianowania i odwoływania prezesów sądów.

108. Interwenient przedstawił przegląd orzecznictwa Trybunału i TSUE w sprawach dotyczących: (i) warunków pracy sędziów oraz (ii) statusu KRS. Ponadto argumentował, że art. 6 § 1 Konwencji należy interpretować w taki sposób, aby uznać prawo sędziów do ochrony i poszanowania ich indywidualnej niezależności przez państwo.

Ocena Trybunału

(a) Zasady ogólne

109. Trybunał ponownie podkreśla, że prawo do rzetelnego procesu sądowego należy interpretować w świetle zasady praworządności, która wymaga, aby wszystkie strony postępowania miały dostęp do skutecznych środków odwoławczych umożliwiających im dochodzenie swoich praw cywilnych. Każdy ma prawo do wniesienia przed sąd lub trybunał wszelkich roszczeń dotyczących swoich praw i obowiązków cywilnych. W ten sposób art. 6 § 1 zawiera „prawo do sądu”, którego jednym z aspektów jest prawo dostępu, czyli prawo do wszczęcia postępowania przed sądem w sprawach cywilnych (zob. m.in. Golder przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, 21 lutego 1975 r., § 36, seria A nr 18; Al-Dulimi i Montana Management Inc. przeciwko Szwajcarii [GC], nr 5809/08, § 126, 21 czerwca 2016 r.; oraz Naït-Liman przeciwko Szwajcarii [GC], nr 51357/07, § 113, 15 marca 2018 r.).

110. Trybunał zauważa ponadto, że organ, który nie jest sklasyfikowany jako jeden z sądów danego państwa, może jednak, dla celów art. 6 § 1, mieścić się w pojęciu „trybunału” w sensie merytorycznym tego wyrażenia (zob. Sramek przeciwko Austrii, 22 października 1984 r., § 36, seria A nr 84). Sąd lub trybunał charakteryzuje się w sensie merytorycznym tego terminu swoją funkcją sądową, to znaczy rozstrzyganiem spraw leżących w jego kompetencji na podstawie przepisów prawa, z pełną jurysdykcją i po przeprowadzeniu postępowania w określony sposób (ibid. oraz zob. Cypr przeciwko Turcji [GC], nr 25781/94, § 233, ECHR 2001-IV). Uprawnienie do podejmowania decyzji jest nieodłącznie związane z samym pojęciem „trybunału” w rozumieniu Konwencji. Postępowanie musi zapewniać „rozstrzygnięcie przez trybunał spraw będących przedmiotem sporu”, zgodnie z wymogiem art. 6 (zob. Benthem przeciwko Niderlandom, 23 października 1985 r., § 40, seria A nr 97; Bilgen, cytowana powyżej, § 73; oraz Eminağaoğlu, cytowana powyżej, § 90). Dla celów art. 6 § 1 sąd nie musi być sądem powszechnym włączonym w standardowy system sądownictwa. Może on zostać powołany w celu rozpatrywania konkretnych spraw, które mogą być odpowiednio rozstrzygane poza zwykłym systemem sądowym (zob. Rolf Gustafson przeciwko Szwecji, 1 lipca 1997 r., § 45, Sprawozdania z wyroków i orzeczeń 1997-IV). Ponadto tylko instytucja posiadająca pełną jurysdykcję i spełniająca szereg wymogów, takich jak niezależność od władzy wykonawczej, a także od stron, zasługuje na miano „trybunału” w rozumieniu art. 6 § 1 (zob. Beaumartin przeciwko Francji, 24 listopada 1994 r., § 38, seria A nr 296-B).

111. Ponadto Trybunał odsyła do ogólnych zasad dotyczących wymogów „niezależnego i bezstronnego trybunału” na etapach rozstrzygania i kontroli sprawy, opisanych w sprawie Denisov przeciwko Ukrainie [GC] (nr 76639/11, §§ 60-65, 25 września 2018 r.), a w odniesieniu do pojęcia „sądu ustanowionego na mocy ustawy” – w sprawie Guðmundur Andri Ástráðsson przeciwko Islandii [GC] (nr 26374/18, §§ 218-34, 1 grudnia 2020 r.).

112. Trybunał ponownie stwierdza, że w przypadku gdy art. 6 § 1 Konwencji ma zastosowanie, tak jak w niniejszej sprawie, do postępowania dotyczącego warunków zatrudnienia sędziego, Konwencja wymaga co najmniej zastosowania jednego z dwóch mechanizmów: albo organy zawodowe, którym powierzono rozstrzyganie takich spraw, same spełniają wymogi art. 6, albo, jeśli tego nie robią, postępowania przed nimi podlegają późniejszej kontroli organu sądowego sprawującego pełną jurysdykcję i zapewniającego gwarancje przewidziane w tym przepisie (zob. Albert i Le Compte przeciwko Belgii, 10 lutego 1983 r., § 29, seria A nr 58; Fazia Ali przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, nr 40378/10, § 75, 20 października 2015 r.; Eminağaoğlu, cytowana

powyżej, §§ 94 i 103; oraz Catană przeciwko Republice Mołdawii, nr 43237/13, § 61, 21 lutego 2023 r.).

113. Wreszcie Trybunał ponownie stwierdza, że uznał już, iż Krajowa Rada Sądownictwa, utworzona na mocy ustawy zmieniającej z 2017 r., nie zapewniała już wystarczających gwarancji niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej (zob. Dolińska-Ficek i Ozimek, cytowana powyżej, §§ 290-320 oraz Wałęsa przeciwko Polsce, nr 50849/21, § 169, 23 listopada 2023 r.).

(b) Zastosowanie powyższych zasad do niniejszej sprawy

114. Na wstępie Trybunał uważa za istotne zaznaczyć, że decyzja o przeniesieniu skarżącego została następnie unieważniona przez prezesa sądu okręgowego (zob. pkt 22 powyżej). Wydaje się jednak, że unieważnienie to nie miało żadnego wpływu na sytuację skarżącego, ponieważ pozostał on przydzielony do wydziału rodzinnego (zob. pkt 29 powyżej). W związku z powyższym Trybunał uważa, że główną kwestią w niniejszej skardze jest brak kontroli przez niezależny i bezstronny organ decyzji o przeniesieniu skarżącego wbrew jego woli między dwoma wydziałami tego samego sądu zajmującymi się różnymi dziedzinami prawa. Konieczne jest zatem zbadanie całego postępowania mającego na celu kontrolę przeniesienia skarżącego, aby odpowiedzieć na pytanie, czy miał on możliwość poddania przedmiotowego przeniesienia kontroli spełniającej wymogi art. 6 § 1 Konwencji.

115. Po pierwsze, Trybunał odnotowuje argument rządu, że KRS nie była organem sądowym i cieszyła się szczególnym statusem w ramach trójdzielnego systemu rządowego. Niemniej jednak Trybunał ponownie podkreśla, że zastosował już art. 6 do postępowań przed podobnymi organami w innych państwach (zob. Oleksandr Volkov przeciwko Ukrainie, nr 21722/11, §§ 103-31, ECHR 2013; Denisov, cytowany powyżej, §§ 55-82; Eminağaoğlu, cytowany powyżej, §§ 98-102; Catană, cytowana powyżej, §§ 73-85; oraz Suren Antonyan przeciwko Armenii, nr 20140/23, §§ 101-19, 23 stycznia 2025 r.). W związku z tym kontrola przeniesienia skarżącego przeprowadzona przez organ, który nie jest sądem wchodzącym w skład standardowego aparatu sądowego, taki jak KRS, mogłaby co do zasady spełniać wymogi kontroli przewidziane w art. 6 § 1 (niedawny przykład takiego orzeczenia można znaleźć w sprawie Suren Antonyan, cytowanej powyżej, §§ 120-29).

116. Mając to na uwadze, Trybunał podkreśla, że należy dokonać rozróżnienia między KRS (i) regulowaną przez polską konstytucję a (ii) funkcjonującą w okresie przedmiotowym, po zmianie składu na mocy ustawy zmieniającej z 2017 r. Trybunał przypomina, że wcześniej stwierdził, iż KRS o zmienionym składzie nie była organem niezależnym (zob. pkt 113 powyżej i przytoczone w nim orzecznictwo). W związku z tym, nawet gdyby Trybunał uznał, że KRS można uznać za „trybunał” do celów kontroli przeniesienia skarżącego, ustalony brak niezależności tego organu w jego obecnym kształcie wystarczy, aby Trybunał stwierdził, że kontrola przeniesienia skarżącego przeprowadzona przez KRS nie spełniała wymogów art. 6 § 1.

117. Wniosek ten potwierdza dodatkowo fakt, że w postępowaniu przed KRS zapewniono bardzo niewiele gwarancji (por. Eminağaoğlu, cytowany powyżej, § 99). Po pierwsze, Trybunał zauważa, że skarżący nie został nigdy wysłuchany w trakcie tego postępowania i nie mógł uczestniczyć – osobiście ani poprzez swoich przedstawicieli – w posiedzeniu KRS dotyczącym jego sprawy (zob. pkt 20 i 41 powyżej). Po drugie, Trybunał zauważa, że skarżący nie miał możliwości zapoznania się z motywami uchwały KRS, ponieważ nie podała ona żadnych powodów. Trybunał uważa brak uzasadnienia za szczególnie uderzający, zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, że pierwotna decyzja nakazująca przeniesienie skarżącego została unieważniona przez prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie, a KRS została o tym poinformowana (zob. pkt 22–23 i 25). Ponadto Trybunał zauważa z niepokojem, że oba wyżej wymienione uchybienia proceduralne były najwyraźniej spowodowane zmianą ustawodawczą wprowadzoną w 2018 r., która ograniczyła gwarancje proceduralne przysługujące sędziom, których dotyczyła decyzja o przeniesieniu (zob. pkt 37 i 41 powyżej).

118. Powyższe rozważania wystarczają, aby Trybunał mógł stwierdzić, że nowo utworzona KRS nie może być uznana za niezależny „sąd” w rozumieniu art. 6 § 1 Konwencji.

119. W zastosowaniu utrwalonego orzecznictwa (zob. pkt 112 powyżej) Trybunał ponownie stwierdza, że jeżeli organ rozstrzygający spory dotyczące „praw i obowiązków cywilnych” nie spełnia w jakimś zakresie wymogów art. 6 § 1, nie można stwierdzić naruszenia Konwencji, jeżeli postępowania przed tym organem podlegają późniejszej kontroli organu sądowego, który ma pełną jurysdykcję i zapewnia gwarancje przewidziane w art. 6 § 1. W niniejszej sprawie tak jednak nie było, ponieważ prawo krajowe wyraźnie wykluczało kontrolę sądową odpowiednich uchwał KRS (zob. pkt 41, 52 i 78 powyżej).

120. W świetle powyższego Trybunał stwierdza, że zaskarżone przeniesienie skarżącego między dwoma wydziałami Sądu Okręgowego orzekającymi w różnych dziedzinach prawa nie zostało poddane kontroli przez żaden organ sprawujący funkcje sądowe ani przez sąd powszechny. W tych okolicznościach Trybunał stwierdza, że państwo pozwane naruszyło samą istotę prawa skarżącego do dostępu do sądu.

121. W związku z tym doszło do naruszenia art. 6 § 1 Konwencji z powodu naruszenia prawa skarżącego do kontroli przez sąd decyzji o jego przeniesieniu.

POZOSTAŁE ZARZUTY

122. Wreszcie skarżący zarzucał na podstawie art. 6 § 1 Konwencji, że decyzja o jego przeniesieniu została podjęta z naruszeniem prawa krajowego, stanowiła ingerencję w jego subiektywne prawo do niezależności jako sędziego oraz że postępowanie przed KRS było niesprawiedliwe.

123. Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy oraz wszystkie materiały, którymi dysponuje, a także swoje ustalenia dokonane na podstawie art. 6 § 1 Konwencji dotyczące postępowania przed KRS i braku kontroli sądowej, Trybunał uważa, że skoro zbadał główne kwestie prawne podniesione w niniejszym wniosku, nie ma potrzeby wydawania odrębnego orzeczenia w sprawie pozostałych zarzutów (zob. Centrum Zasobów Prawnych w imieniu Valentina Câmpeanu przeciwko Rumunii [GC], nr 47848/08, § 156, ECHR 2014, wraz z dalszymi odniesieniami do orzecznictwa Trybunału).

ZASTOSOWANIE ART. 41 KONWENCJI

124. Artykuł 41 Konwencji stanowi:

„Jeżeli Trybunał stwierdzi, że doszło do naruszenia Konwencji lub protokołów do niej, a prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Umawiającej się Strony pozwala jedynie na częściowe zadośćuczynienie, Trybunał, w razie potrzeby, zapewni poszkodowanej stronie sprawiedliwe zadośćuczynienie”.

A. Szkoda

125. Wnioskodawca domagał się 50 000 euro (EUR) z tytułu szkód niematerialnych wynikających z cierpienia i stresu spowodowanego naruszeniem jego praw. Twierdził, że przeniesienie pozbawiło go możliwości orzekania w sprawach dotyczących przestępstw kryminalnych i wykroczeń administracyjnych i zostało odebrane przez niego i jego kolegów jako represyjna próba wpłynięcia na jego niezależność jako sędziego, wynikająca z motywacji politycznych prezesa sądu rejonowego. Skarżący argumentował ponadto, że wysoce nieprzejrzyste i rzekomo niesprawiedliwe postępowanie przed KRS było źródłem znacznego rozczarowania. Ponadto skarżący twierdził, że w trakcie postępowania przed KRS urodził się jego drugi syn. W wyniku przeniesienia skarżący nie był w stanie skupić się na życiu rodzinnym, ale musiał poświęcić swoją uwagę toczącemu się postępowaniu, co spowodowało poczucie niesprawiedliwości.

126. Rząd zwrócił się do Trybunału o oddalenie skargi skarżącego, ponieważ jego zdaniem skarga była niedopuszczalna i nie doszło do naruszenia Konwencji. Rząd argumentował ponadto, że żądana kwota była wygórowana i nieuzasadniona.

127. Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, charakter stwierdzonego naruszenia oraz swoje orzeczenia dotyczące zadośćuczynienia w podobnych sprawach, Trybunał przyznaje skarżącemu 20 000 EUR tytułem zadośćuczynienia za szkody niematerialne, powiększone o ewentualne podatki.

B. Koszty i wydatki

128. Skarżący domagał się również kwoty 18 000 EUR, wraz z podatkiem VAT, tytułem kosztów i wydatków poniesionych przed Trybunałem. Przedłożył kopię umowy o świadczenie usług prawnych z dnia 10 maja 2021 r. zawartej między nim a kancelarią prawną Pietrzak Sidor i Wspólnicy wraz z fakturą pro forma z dnia 6 października 2021 r.

129. Rząd argumentował, że żądana kwota nie spełnia wymogów adekwatności i konieczności.

130. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału skarżący ma prawo do zwrotu kosztów i wydatków tylko w takim zakresie, w jakim wykazano, że zostały one faktycznie i koniecznie poniesione oraz są uzasadnione pod względem wysokości. W niniejszej sprawie, biorąc pod uwagę dokumenty znajdujące się w jego posiadaniu oraz powyższe kryteria, Trybunał uznaje za uzasadnione przyznanie kwoty 6000 EUR na pokrycie kosztów i wydatków poniesionych w postępowaniu przed Trybunałem, powiększonej o wszelkie podatki, które mogą zostać nałożone na skarżącego.

Z TYCH POWODÓW TRYBUNAŁ, JEDNOGŁOŚNIE,

Orzeka, że skarga złożona na podstawie art. 6 § 1 Konwencji dotycząca braku kontroli przez sąd decyzji o przeniesieniu skarżącego jest dopuszczalna;

Stwierdza, że doszło do naruszenia art. 6 § 1 Konwencji w odniesieniu do prawa skarżącego do kontroli przez sąd decyzji o jego przeniesieniu;

Uznaje, że nie ma potrzeby badania dopuszczalności i zasadności pozostałych skarg na podstawie art. 6 Konwencji;

Uznaje

(a) że państwo pozwane ma zapłacić skarżącemu, w terminie trzech miesięcy od daty uprawomocnienia się wyroku zgodnie z art. 44 § 2 Konwencji, następujące kwoty, przeliczone na walutę państwa pozwanego według kursu obowiązującego w dniu rozliczenia:

(i) 20 000 EUR (dwadzieścia tysięcy euro) plus wszelkie należne podatki z tytułu szkód niematerialnych;

(ii) 6 000 EUR (sześć tysięcy euro) plus wszelkie należne podatki z tytułu kosztów i wydatków;

(b) że od upływu wyżej wymienionych trzech miesięcy do dnia rozliczenia od powyższych kwot naliczane będą odsetki proste według stopy równej stopie kredytu marginalnego Europejskiego Banku Centralnego w okresie zwłoki powiększonej o trzy punkty procentowe;

Odrzuca pozostałą część wniosku skarżącej o sprawiedliwe zadośćuczynienie.

Sporządzono w języku angielskim i doręczono na piśmie w dniu 15 stycznia 2026 r., zgodnie z art. 77 § 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Ilse Freiworth

Sekretarz

Ivana Jelić

Prezes